Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Asiantuntijalausunto

10.10.2022

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto: HE 141/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan jätelakiin muutoksia, joilla pantaisiin täytäntöön tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämistä koskeva direktiivi. Osana tuottajavastuusääntelyn muutoksia pakkausten tuottajavastuuseen nykyisin liitetty 1 milj. euron liikevaihtoraja poistettaisiin ja lakiin lisättäisiin pakkausten tuottajan määritelmästä eroava niin sanottujen palvelupakkausten ja viljelijäpakkausten tuottajan määritelmä, joka kohdentaisi tuottajavastuun kyseisten pakkausten valmistajiin ja maahantuojiin. Lausunnossa keskitymme pääasiassa maa- ja metsätalouteen liittyviin kysymyksiin.

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä, mutta sidosryhmiä on kuultu eri vaiheissa. MTK kiittää yhteistyöstä ja reagoinnista esittämiimme, erityisesti kustannusten ja työtaakan lisääntymiseen, liittyviin huoliin. Lausuntokierroksen jälkeen tehtyjen muutosten jälkeen HE on paremmin linjassa nykyisessä hallitusohjelmassa linjatun ”Lainsäädännöllisin toimin ei aiheuteta lisäkustannuksia ilman kompensaatiota maatalousyrittäjille.” -tavoitteen kanssa.

Valmistelun yhteydessä todettiin, että pakkausten tuottajavastuun soveltamisalaa määrittävän 1 milj. euron liikevaihtorajan poistaminen on tarpeen. Liikevaihdoltaan alle 1 milj. euron tuottajia on kuitenkin kymmeniä tuhansia, joista noin 21 000 on maatalosalan yrityksiä. Jotta muutos ei johtaisi tuottajien määrän suureen kasvuun, kohtuuttomiin kustannuksiin ja hallinnollisen taakan lisääntymiseen, on päädytty esittämään tuottajan määritelmän muuttamista ns. palvelupakkausten ja viljelijäpakkausten osalta. Palvelu- ja viljelijäpakkausten tuottajana pidettäisiin tuotteen pakkaajan tai pakatun tuotteen maahantuojan sijasta kyseisen pakkauksen valmistajaa tai maahantuojaa. Palvelupakkauksina pidettäisiin sellaisia pakkauksia, joita käytetään elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden pakkaamiseen myyntipaikalla suoraan kuluttajalle. Viljelijäpakkauksina pidettäisiin pakkauksia, joita käytetään käsittelemättömien maatalous- ja puutarhatuotteiden pakkaamiseen maa- ja puutarhatalouden yrityksissä. Lisäksi viljelijäpakkauksia ovat pakkaukset, joita käytetään käsiteltyjen maataloustuotteiden pakkaamiseen siltä osin, kun kyse on myyntipaikalla tapahtuvasta elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden pakkaamisesta. Lisäksi säädettäisiin paalirehujen pakkaamiseen käytettävät materiaalit tuottajavastuuvelvoitteiden ulkopuolelle. Pakkaustuottajien määrän pienentäminen palvelu- ja viljelijäpakkausten tuottajan määritelmän avulla perustuisi siihen, että ko. pakkausten valmistajia on huomattavasti vähemmän kuin tuotteiden pakkaajia. Muiden kuin palvelu- ja viljelijäpakkausten tuottajan määritelmä säilyisi ennallaan.

MTK pitää muutosta erittäin tervetulleena. On tärkeää, että jatkossa tuottajavastuullisuuden piiriin kuuluvien pienten yritysten määrää voidaan merkittävästi vähentää ja että hallinnollisten kustannusten ja työmäärän kasvua voidaan hillitä niin toiminnanharjoittajien, tuottajayhteisöjen kuin viranomaistenkin osalta.

Muutoksista huolimatta myös maatalous- ja puutarhayrittäjiä jäisi tuottajavastuun piiriin. Näitä olisivat ne yritykset, jotka itse tuovat maahan viljelijäpakkauksia tai pakattuja tuotteita tai pakkaavat itse käsiteltyjä maataloustuotteita muulla kuin myyntipaikalla. Näiden osata MTK tukee esitystä, jonka mukaan uusien vaatimusten aiheuttamaa hallinnollista taakkaa pienille tuottajayrityksille voitaisiin vähentää kevennetyillä rekisteröinti- tai raportointivaatimuksilla.

.

SUP-direktiivin täytäntöönpano on jo nyt vahvistanut kysyntää muovia korvaaville materiaaleille. Mikäli siirrytään kuitupohjaisista materiaaleista tuotettuihin pakkauksiin, voi tämä lisätä raaka-aineen tuotantomahdollisuuksia Suomessakin ja näin laajentaa maa- ja metsätalousyrittäjien elinkeinotoimintaa. Kun kotimainen raaka-aine vielä jatkojalostetaan Suomessa, tuo tämä monia hyötyä kansantaloudelle.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Airi Kulmala
asiantuntija

Mari Lukkariniemi
liha-asiantuntija